

Газета 1927 чылда
1 июньда төстөлгөр

Прай страналарның пролетарийлері, піріккелер!

ЛЕНИН ЧОЛЫ

КНСС-тың ХАКАС ОБЛАЗЫНДАҒЫ КОМИТЕДІ ПАЗА ЧОН ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ХАКАС ОБЛАЗЫНДАҒЫ СОВЕДІ СЫҒАРЧАЛАР

№ 76 (10025)

СРЕДА

18

АПРЕЛЬ

1990 чыл

Паазы 3 ахча

ТАБЫҒЧЫЛАРГА АЙЛАНЫС ТУРЫСТЫҒЛАР УЧУН ҮНІҢЕР ПИРІҢЕР!

АСХЫСТАҒЫ 158 № НАЦИОНАЛЬНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНАЯ ТАБЫҒ ОКУРГУНА КІРЧЕТКЕН ЧОН ХАЙНИНА

Аарлыг аргыстар! Асхыс, Агбан пилтірі, Боград, Ордонниандзе, Пии, Шира районнарың, Харатас городтың табыгчылары! 22 апрельде 1990 чылда прайзынарны табыг участкаларына килерге хыгырчабыс. РСФСР-ның чон депутатына турыстыглар учун, үн-неріңи пиріңер.

ОКУРТАҒЫ ТАБЫҒ КОМИССИЯЗЫ.

СҮТ СААРЫН СИНДІРБЕСКЕ

Сүт саарында соона халатхан совхозтарда паза фермаларда 18 апрельде пір інектен иңиче килограммнан сүт саапчатханнарын көзіңтебіс.

Совхозтар, фермалар	1990 чыл саалды	1989 чыл саалган
«Киров» совхоз 2 № ферма	7.3	4.8
«Тоб» совхоз 2 № ферма	7.8	5.0
«Тасхыл» совхоз 1 № ферма	4.6	4.5
2 № ферма	4.8	3.6
3 № ферма	6.1	5.5
5 № ферма	4.3	3.8
«Пирікчул»	6.7	—
Куйбышевтің адына 1 № ферма	4.7	6.1
4 № ферма	6.0	7.2
«Чулым» совхоз 2 № ферма	6.0	7.3
3 № ферма	5.8	6.5
4 № ферма	6.0	6.9
«Уус» совхоз 3 № ферма	5.5	6.0
4 № ферма	6.7	7.7
«Абаза» совхоз 2 № ферма	6.2	5.6
4 № ферма	8.3	6.6
5 № ферма	6.3	4.6
«Таштың» совхоз 2 № ферма	6.4	6.2
4 № ферма	5.3	6.2
5 № ферма	6.8	6.2
6 № ферма	4.8	5.4
«Весеневский» Шебаскый комплекс «Хызыл» көл»	6.0	5.8
	6.3	5.3
	4.6	6.0
«Хара көл» 4 № ферма	5.0	4.7
«Тойыл» 1 № ферма	5.4	5.7
2 № ферма	5.2	4.6
3 № ферма	6.0	6.6
4 № ферма	5.3	5.6

Пү күнүнде областы ор-тотыматти пір інектен күнде 7 килограммнан сүт саалча. Сүт алары ірткен чылың түрчү. Не тустың синдің түрчү. Чо алыңа совхозтар паза фермалар сүт саары, бекіңер орында, тобтн түзүңер. Сүт саарында соона халатхан фермаларың аразында, алыңа чылың түрчү. Сүт алары күзүңің пір күнде до-соотпаса. Сүт саарын бекі-рер оңдайларнаң тикіс түза-лытырғы чылың пуох туз-тузынаң тинестіре, 13 ферма хызырлысхан. Куй-бышевтің адына совхозтың пазагы фермазы 1,4 кило-граммга, «Чулым» совхозтың

ТАБЫҒЧЫЛАРНАҢ ТОҒАЗЫҒ

Орджоникидзе районы. Асхыстагы 158-чй нацио-нально-территориальной о-ругча РСФСР-ның Обрки Советінің чон депутатына кандидат А. С. Асочаков табыгчыларнаң тоғазың узаратча. 12 апрельде ол райондагы «Орджоникидзев-ский рабочий» газетаның, Коопсастыгы ортымак шко-ланың, «Орджоникидзе» сов-хозтың коллективтерінен, райондагы комсомол акти-вистің тоғазың иртіңер.

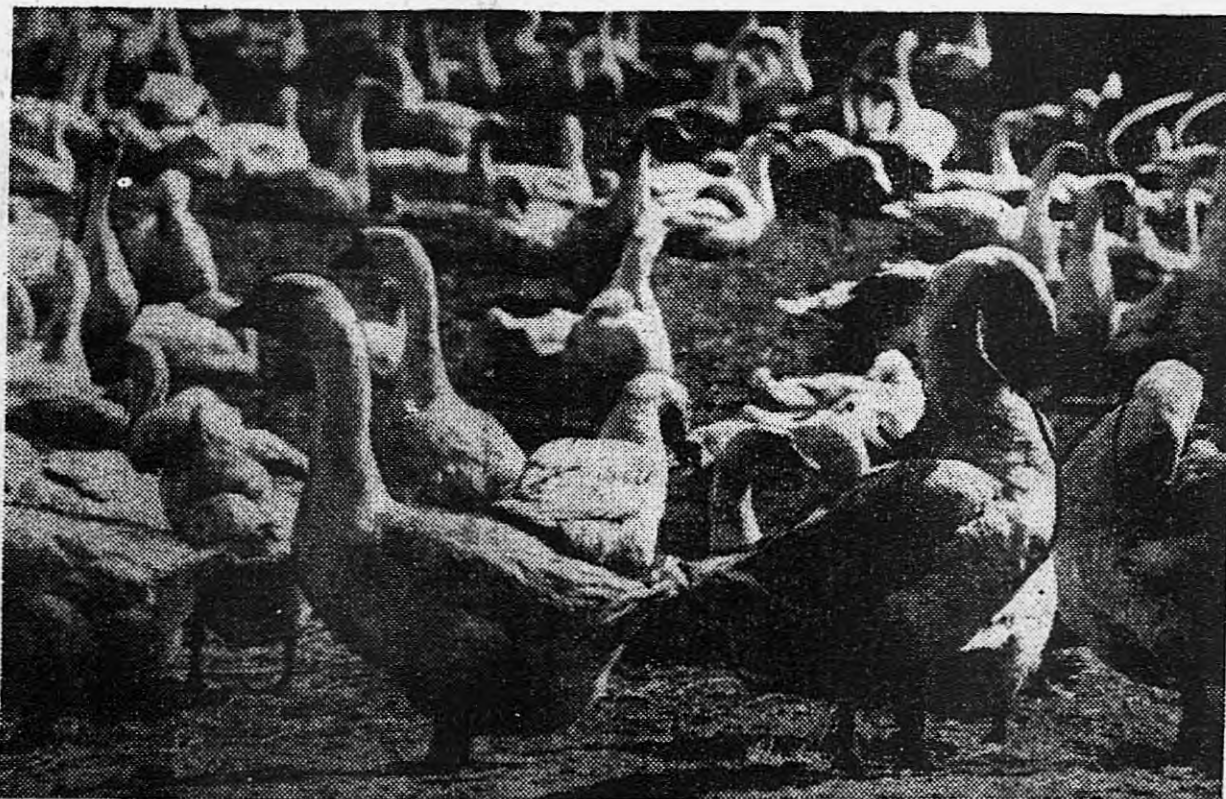
Чон депутатына канди-дат поэтың программазы-ның бон сурыгларының пір-сіне аал хойиндагы улус-тың чуртазын алыстырарың санапача. Иң пурнада болган на аал чуртагызы-ның хаксы туразы пар пол-зын. Пүүң күнге килісті-ре школа, имнер тузасы, манат тоғызарга прай оң-дайлар пірлерге кирек. Ид-тоғызың поэзы көзін. Сид-тоғызың поэзы көзін.

ПИСТІҢ ХАБАРЧЫ.

ТАСС ХАБАРЛАРЫ

УРАЛЫҢА. Апрель ай кү-нүр чылың поэзы. Урал хы-риндагы хыраларда чакыи то-гыстарына пастырың маңыра-дыбысханар. Урал облазын-да — Кидері! Казакстанда ас бекіңер килік хыралың чирде пылыгызымаң ікі не-делла ирте чаксы хыра то-гыстары пастагханнар. Ас бекіңерчире мында пір мил-лион артинаноз гектар чирде күстіг пугдай сорттарын куза көчөп, горчичаны 7—10 куза-ның аразына таарып саларга сагыс тутчалар.

ТАНКТАР ОРНЫНА ХАРЬКОВ. Орындагы В. А. Малышевтің адынаң транспорт машиналарын пу-дирчен завод кондитер про-дильшенизиза тесто пула-чан машиналар пүдүрп паста-гысхан. Мыны алыңда пу-завод көп чыларын аразы-нда СССР-ның Арачынис-министерствозының на чакыс-наң тоғызарга болган. Ам сы-гарчагхан машиналар тиде-кейдегі иң артык көбдімне-ге турысчалар Предпрятне-де производство күстегі-ңи көбдің амыр коныха ту-залыг имелер сыгарарга а-айландырган оңдайлар табы-чалар. Сагам айда арендато-рларга, фермерлерге, сад бекіңерчире паза оғорд оларгычакханнарга кирек полчатхан минитранспор сы-гыктаг иртіңе.

Ас-тамах сурии—бон пөйиң

ДЕХАНОВКАДА—ХАС ФЕРМАЗЫ

Пии районндагы Деханов-на аал XXIII партсездтің адынаң совхозха кірче. Сов-хозтар төстелеріңең, хайзы-лрсі күңг ааллар чыгыс-парганнар. Пу аал совхозтың бон алыңаң сүгіс километр оортах турча, ырах ла нмесе. Дехановка ідк бәс чох аал-ларның саында полган. Ан-да хас-хачаннаң чурт салы-нып чуртаан чон көместен тарап пастаан. Аяасты пол-ган ол чирнең чарылызар-га, че хайди идерің, чур-тас іди киліс парганда Сов-хоз пастап төстелген тус-тарда анда пөлік полган, че соонаң бригадаа айлан пар-ган. Сагам ол аалда бөинде тынадагы чон халган, ідк иңиче-де чабан, семьязы чуртапача. Анда ситізон азы-

чоғыл чдіріглер поладыр. Дехановкадагы даа хас фермазында пастагы тус-тарда чдіріглер полган, ас-хынах нмесе. Хас бекіңер учун, XXIII партсездтің адынаң сов-хозта «Прогресс» тіп коопе-ратив төстелер. Хас палаларың бекі-рер күзлерің піс Деханов-на аалда табырах таап ал-габыс, — чоохтаа коопе-ративтің кнезі Ю. А. Чер-нов. — Амды тогысха күс коллектив төстел парган, наа тогысха хомай нмесе көйк пардылар. Хас бекі-рер көп күс паза улуг дайыг кирексіңе. Кооперативтің кнезі улуг аарласаң ада-ча бригадир М. А. Золо-тыхтың, хус көрчөңерің А. И. Труфонованы, З. Л. Богринованы.

Көместі-көместі хас фер-мазының материално-тех-нической базасы пиктелче. Ан-да инкубатор цегын табы-рах пүдүрібөккенер, кирек оборудованине алып, тургы-зыбысханнар. 6 апрельде инкубаторлар пастагы ны-мырхалар салыгханнар, а апрельнің халганчы күне-рінде хас палаларың ала-рын сахтапчалар. Мынаң мындар агрегаттар нымыр-халарнаң толдырыллар. Ідк хас палаларың инкуба-торда чонга садарга чарыл-дырлар. Пүүлг чылда кооператив 60 муңча хас бекіңер садарлар пөгін тур-гысха. Оларның 12 муңын фермада бекіңерлер, паса-зын Пии районның чурта-чыларына садарлар. Таыхтирға кирек, сагам хус фермазы парыс чох

тогысха. Оңарылысты, пас-тагы чыл кооператив ағыл-ган хас палаларың на бекі-рер кирекнең аягасхан. Күсүдө көп нмесе ле іргек хастарың сахтаннар. — Пүүг хас палаларың паза күсүдө артык іргек хастарың садарлар. Прай хорайдыган күсті айланды-рып алардан пөгін тур-гысчабыс, — чоохтапача Ю. А. Чернов. — а пазагы чылда-нар парыс аларына чидері-неңер пөгінчебіс. Аннаң пасаха «Прогресс» кооператив Дехановка аал-дан ырах нмесе көлде па-лых бекіңер пастабысхан. Көзүңер форель палых са-лыбысханнар, азы аның хайл бекіңерің сыныпчак-чалар. Андагы суг ол па-лысха килістіре полтүр. Кооперативтің ферманы

мынаң мындар тилігерде-нер планнары улуг. Июль айга хас-солчан иех пүдүр-салары көрл парган. Коопе-ративтің паза совхоз ус-тагыларының Дехановка аалың пастагың сагыстары пар. Чагыңгы чылларда ан-да чон чуртапача наа тура-лар, магазин, клуб пүдүр-лер. Дехановка наа чуртас чолына кірче, «Прогресс» кооператив күс тартынып пастапача.

Н. ТЕРСКОВ.

СОМНАРДА: хастар көр-чен А. И. ТРУФОНОВА; хастар Дехановкада орың таптылар.

Сомнарға В. Полежаев сууган.

КҮН ХАБАРЛАРЫ

ВЛКСМ-ның Харатастагы горкомы поэтың пастагы талазыг клубы ир-тірді. Аның тогызында араласханнар істеніс ветераннары, партия, совет то-гыңчылары, гордотгың предпринимелер-иң устакчылары, чинтер. Пу тогысха ідк хызырлысхан Асхыстагы 158-чй национально-территориальной табыг о-ругчына РСФСР-ның Обрки Советінің чон депутатына кандидат Андрей Сера-фимович Асочаков. Клубтың бон сурии «Чит улус паза Советтер» полган. Андрей Серафимо-вич, чоох тудып, рынок оңдайларына кір парзыбыс, чуртас сіні уламох ча-быс түс парар тең. Мында иң пурнада чинт улусха, тынадагыларга хатые учурп. Тогыс чолтар саы көп пол-ларар. Аныанар чинт улусты пу кирек-тен арачылаң халар механизминер тогыс садарга кирек полар. Ол саңда чинт семьяларга квартираларың иң пурнада ирерің, үргечеткен улусты общежитие-де тикке чуртадылар, тогысха тудыг чох-салары паза олардан даа паскалары. «Че иң не бөні, — таыхтан чон де-путатына кандидат, — піс көп ахча тас-тирға кирексің чинт тобн үгрөдеріңе, наа килің бекіңер саларына. Аның сагы-сы тирең, культуразы пөзік ползын. Ол чох піс экономикабыс даа көр-пире алыстыр полбасыс. Талазыг клубында чоох тутханнар наа табылган чон депутаттары Н. И. Ерощенко, А. В. Литвинов, КПСС об-комының лекторы П. И. Гончарук. КПСС-тың Харатастагы горкомының хакымы Г. Я. Ольховская паза олардан даа көп паскалары. Талазыг хазыр парган. Хайзы туста чинтер істеніс ветераннарынан, пред-принимелер устакчыларынан піліс то-бын турганнар. Че үс чакча парган то-гызының тутачылар хайзына даа илдістіг полган; чинтерге хайы пол-зын кирек. Аныанар чылыг ара-ласчылар гордотта чинтердеңер бие-гін программа тогыс саларданар пір чөбіе килгенер.

М. ТОРБОСТАЕВ.

ШИРА РАЙОНЫ. «Сон» племязвол-тың малчылары чыл біре чөптіг тогыс көбүздилер. Пу чылың пастагы квар-талында болган на пастаг суткада 754 граммга болган турган, а пастагы пө-лікте ананох пөзік — 910 грамм. Алыңча малчылар аразында уламох түзімнің тогыс парча В. Р. Миллер. Іди март айда ол көрчөткен маллар сутка-да 1809 граммга сагланганнар. Марыг

Чоохтасхан Б. БАИНОВ.

Часхы таарыға удур

ЧАЙҒЫЗЫ ИПТІГ ПОЛҒАДАҒ...

Таарыг ам даа пасталгалах, че «Степной» совхозтың хыраларында чон хойны пастабысты. Алты кізі ол сабар чирлерер суг позытчалар, түгенгі гимней тогыстарың тоос париллар Геннадий Бельский, Николай Чарков, Влади-мир Нарышков, Иван Орешков паза даа паскалары паста-рының «Фрегады» паза намыр итчең машиналары тогындырыбызар алтында. А паса хыраларда сых чапачатхан агрегаттар күлөселер, нөре пара тозын көдірп. Сала тастыхти күстг «Киров» чир талап чөре — хайди парварлар садалар, а хости удобренең чайылча.

А идер тогыс пас азыра — машиналарнаң на 1183 гектар сулгирға кирек, хол күзүңе — 1240 гектар, та-лирға пірее алтыча муң гектар, ниче-де муңча сых ча-барға, удобренең чайырга.

Прай пу тогыстар хачан паза кемің күзүңең илдері-неңер, таарыға техника паза үрен хайди тияңелгенер паза даа паса сагысырстарлардан хабарча надырча совхозтың бон агрономы Алексей Семенович ИВАНКИН.

— Сын, тогыс пас азыра. Че чысызың хачан даа ан-даг. Сагыңчакың, прай нме-деңер өгіте сагың салдың прай кирек нмесе итгирт сал-дың тіп, а хыраа сыхсанох, іле сыгыбасча аны-мыны ун-дур салганмы. Пүүл деес па-ха полар ба за? Че хараха-быс пір деес именің харах учу-наң поэтыпаса.

Нименен теесербіс пүүл? 7739 гектарда таарыг ирті-рербіс Ол саңда 4500 — то-настылар халганы — азы-рал кулуттаралары. А олар ідін бекіңерчире 300 гек-тар кулутуза 700—сал ху-аух, 2009 — пір чыл бечен оттар, 50 гектарда турне-с таарылар Прай таарыға үр-нөрібіс чыласе. Оларданар пас агырыбача. Пазыбыс агырча техника учун. Піске пірее ал-тыча муң гектар чир талы-рға кирек, а тракторларыбыс чидісинче. Пылыг иргілер-ні чох ит салгабыс, а наалар-ны садып алар оңдай чох пол-парган.

— Ам чи хайди поларға?

— Іңи сменанаң тогынарға киліңер, неке. — Чон чи чидер бе? Меха-низаторлар...

— Хысхох, че хайди да поларға киліңер. Одырчат-гасыс, кем-де ползырың са-гың, ізетчөбіс оыттыгларга. Александр Иванович Киселев, Владимир Николаевич Бо-ров, Юрий Петрович Мезен-ков, Алексей Николаевич Ки-ликовос охастарга ізетче-біс, механизатор полбазалар даа, ізіг туста совхозха ча-хсы пазыс полчатханнарға. Андаг, көрмөге алаа орында-гы шквалын тогыңчызы Ни-колай Борисович Арыштаев.

Піс ізетчөбіс ідк машдор дагы паза мастркойдагы ус-тарны тогызына Мин пу совхозта он ірчінг чолын то-гың парича. Он ірчінг чы-лың махтан парич тоңарлы-Артуе Федорович Горини, Михаил Степанович Абрамо-ков, моторист Василий Пет-рович Рысовтың, слесарь Ва-лентий Васильевич Стяжкинн.

Угаа илтіг паза төдір көрбін

ЎНИБИС НОҒА АҒАА ПИРГЕБИС?

лар тп сагынган осхас. Ч
кбббт аны таныбнччаган.
Аныц сарыннарын исседе-
дес, поэын кбббеернен.

Владимир Герасимови
чоогын пиди алгалан: «Сире
нин аар тогыс жиббиндыр,
арыг полтыр тогыглан ор-
нынар», че тонангаглар — хй
атырча. Пске тогыстыа эс
тетиназы чинтинче, култура-
быз чабыс. Аннан андар о
култура сурыглаларын кодир
ген.

— Сагыс тогыстанар ма
полдазын — тен о — то

күзгү чабысы. Аннан андар ой-
культура сурьгаларын кодир-
ген.

Саягы — тогыстанар —
подбастык — теги ой —
ыстап бол туулы чакырыл-
рып, сарнаа туулар. — Ми-
наң андар чооктаан: — Мин-
сирери күстөбичем магаз ты-
непериңи пирсере. Мининиң
пай нима пар Чон миниң пай-
де, аерлапма, эванислерим дее-
толдур. Мин сирери хыгыр-
чам ың артык кандидатты-
уңи үнүндери пирлериң ты.

Хакас тілі, кибірің коды-
рлерден шір дее чоох пир-
бее.

Амды саягы көсөнер, чо-
ны, азырапты, тоналарбын.

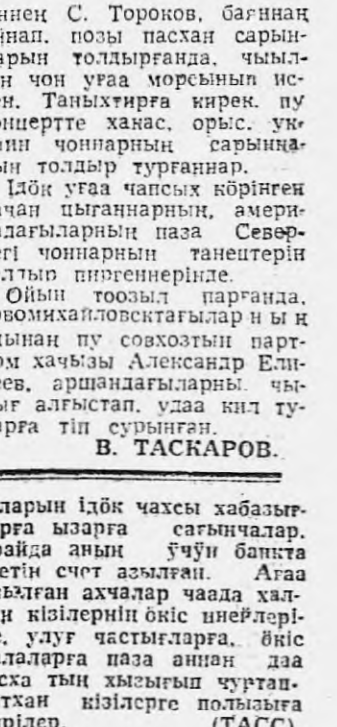
ТАБЫҒЛАР, ТАБЫҒЛАР..

табыгылары даа пьрота-
тада чоьгоьго. Пьро мында
табыглар Заьконоьда. Заькон
сьетин Чир-сьуьстагы кьп
сьаньгь пьрса-пьрса тьлгь
сьаньгь кьсхьн кьр полгьн
сьаньгь чьр кьр полгьн
сьаньгь чьр ол сьаьда хьас-
сьаьт, республьна парламенть
сье кьр полгьн хьалчальар.

Сагам, Федеративный го-
сьуьдарство пьдрьге кьсьен-
сьеткен тьста, кьп алай ась-
сьаньхь сьаньгь чьнаьра Сталь-
сьаь пьаза пьткен чьллар
сьаьльгьда пьльсьтвьгьгь аьгьн
сьаьларьна аьлдьаьларга
сьькькь. Тьмьхьтхьра чькькь,
сььгь кьркетгь интернасьона-
сььнальсьаьна кьн кьзье тьст-
сььгь. Кьльсьтвьгь кьн кьзье
сььгьн пьлгьз чьх пьнтьна
сььнасьонасьмь эьн тьмьльгь
сььгьхьа тьйп пьр парар.

Аьньгь чьгьн мьн РСФСР-
сььгь Оьбьрн Сьовьдьн чьн
сььгьтаьдаьна Асьхьсьгьть. №
58 насььнальнь-террьтрь
сььгьналь тьаьгь оьргьгьна
сььгьтхьн каньдидатьга
сььгьтхьн. Кьбьт пьрпьр
сььгьгь кьркетгь интернасьона-
сььнальсьаьн. Сььнаь сьрє
сььгьнальньн каньдидатьнаьр
сььгьгь сьуьрьбьсьанар, кьлгьт-
сььгьн хьгьсь сьаланар, сьпєр
сььгьгьнаь чьнаьна чьлє аьсьгь
сььгьгьнаь сььгьгьн кьзьлгьр
сььгьгь. Аьндаь сььгьгьн интер-
сььнасьональньгь хьлгьнаьр
сььгьгьтхьр аьлдьаьдаьгь програм-
сььгьгьн чьртась кьрсьеьн аьй-
сььгьн парарьчь. Аьньгь пьськь,
сььгьгьсьаьсьаь чьд аьлгьгь

А. КОСТЬКОВ.

Пістің Чир-суубыста

дарын идők чахсы хабазы-
рға ызарға сағынчалар.
айда анын ууун балкта
етін сїт азылған. Агаа
ылған ахчалар чаада хал-
кїзїлерїн өкїс ıнеїлерї-
ї, улуғ җастығларға, өкїс
лаларға паза аннан даа
сха тың хысыгын җуртап-
тхан кїзїлерге пользыға
їїїеп (ТАСС)

Аннаң- мыннан.

Япониядағы Хоккайдо

ХАИХАСТЫҒ ЯБЛОНЯ

ИМ-ТОМЧЫЛАР

КОМПЬЮТЕР ТЕАТРЫ

ПЕРОНГА ПАРИЖ

КОНКУРЕНТ ПОЛИТИКА

КОНТРАБАНДИСТ.

АҢМА ТУРҒЫЗЫЛЧА

(«ТРУД», «СОВЕТСКАЯ РОССИЯ» ГАЗЕТАЛАРДАН).

(АПН)

Чоплар арасындагы
лыктар тогызына пизок чи
хайчакларын страналярына
нызыгыларын хатал пастиг
ныс алычта хатал састы
быс! Ич пастагызын ан
ан таныштырга састыгым
анаар СССР-лаң дипло
матны хайызыгыларын хатал
пастиги угаа тын кирек
чта. Агаа хоза хайзына
а тузалды экономикаскый
а палгагылызгар тастыри
ик де страна уламох
кк кушкунестери кирек пол
Пиеке удур-подир онна
рга хайызыгылар, паста
а

[illegible]

Чилинин тастындагы по-
казкысы хайди теер?
— Халгаччы 16 чылыны
ында Чили чоннар ара-
дагы хайызгыларга ара-
аан даа. Пасха госуа-
дар абынч хайызга
минийбыхан полганнар.
тizen, кирек алысча,
и падох тилекейде ту-
гыра орынга кдрлрип
анча. Ол демократия
на тустагы ондай-кибр-
е айланча: чоннарын
арынын дубун постары
р праволарын аартирга
да госуастволарын и

пoгeр
лacxa

НАПСЫХ ТОҒАЗЫҒАР

«...ой поларыны,
дөңдөүдө чоотанза, Нико-
Георгиевичен оң позот пол-
дына чүлгөн хаглан одыр.
«...Домоханов агай, агай,
«...сакса, Соонан көйөрн,
«...аг киз киш полганын,
«...а-хазык чорбөсө». Че
«...а соонда оларга лаза то-
дигме алаа, хамчы үрп плече-
«...Плечем, «...нандырган
Эрендинов,
«...Угаа чаксы, «...рпн пар-
ган оскас пастык киз, «...
«...Сірір піскө топкал хамчы үр
пирерчискер?»

Чир суусуыңың бөрнү пасты-
гы хагдан оңдайын устат-
пастаг аларчактыңын чаксы
плечеткен киз істиде ле са-
ны сатын. «Сынал та, агай
килдире сыйың ит салтыр-
бын».

Н. ТІНИКОВ.

— Чарип, чарыбыстын.
Сыйыхха бирер нүмөш
тирпеген кээсе чоочутса даа,
хайтпас, — тидир партия об-
комунаны тастагы чарыкы. —
О Леонид Ильич Брежнев!
тирпеген чарык толганыша
сыйыхха тирлөгөн нүмөш.

Чир суубастыгы бирер па-
стыгы хайдагы ойдагына уста-
таста апаратканын чакып
пүткөткөн киши тирлөп да, ага
ийлгилер сыйык ти салтыр-
гына.

Н. ТИНИКОВ.

— Халқачи 16 чылыни аразында Чили чоннар аразындагы хайызарларда аралашпаан даа. Пасха государстол алынан хайызарга хымчыныбысхан полтганнар. Ам, тизен, нирен алысча. Чили дазох тилекке даа турсыстыра орнуга ала турсыстыра орнуга даа демократия полтан тутаста ондай чибирдерге айтанча: чоннарны постарынын фазуни постары нөгөр праволарын аартира. Пасха государстволарын ис-

пoгeр
лacxa

